

Теорія міжнародних відносин

Обсяг: 4 кредити ЄКТС

Семестр: VII, Курс: 4

Дні, Час, Місце: згідно розкладу

LABORE ET ZELO

про викладача

Мицик Лариса Миколаївна

е-mail: mytsyk.lm@ndu.edu.ua; тел.: (066)6368820

Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

Години консультацій

понеділок, середа: 13:10-15:00

Опис курсу

Мета вивчення дисципліни "Теорія міжнародних відносин" - сформувати об'єктивне уявлення про систему існування людства у сучасній парадигмі його розвитку; опанувати теоретичні знання і здобути практичні навички щодо здійснення зовнішньої політики держави; засвоїти основні теоретичні поняття; вивчити аргументи провідних політологічних шкіл щодо засад і розвитку міжнародних відносин.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі досягнуть таких програмних результатів:

ПРН9. Спілкуватися та презентувати свої ідеї широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

ПРН14. Базові знання щодо ключових принципів функціонування та закономірностей розвитку влади і публічної політики, політичних інститутів і процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн і регіонів.

ПРН15. Застосовувати ключові політологічні поняття, теорії та методи до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

ПРН16. Розуміти базові особливості реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічний, історичний і соціокультурний контекст функціонування та взаємодії.

ПРН17. Використовувати сучасні політологічні теорії, концепти і методи для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

ПРН19. Професійно виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі й консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці.

Курс є нормативною дисципліною у циклі підготовки студентів спеціальності «Політологія». Згідно структурно-логічної схеми дисципліна вивчається після дисциплін «Вступ до політології», «Політична історія», «Історія зарубіжних політичних вчень», «Регіоналістика», «Політична географія», «Політична соціологія», «Геополітика».

Мета навчання

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОПП «Політологія» сприяє набуттю здобувачами програмних професійних компетентностей:

ЗК6. Здатність до системного мислення, аналізу й синтезу, оцінювання інформації, процесів та явищ з метою виявлення проблем і вироблення ефективних рішень.

ФК6. Застосування ключових політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних

відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

ФК7. Розуміння ключових принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн і регіонів.

ФК8. Здатність коректно й релевантно використовувати дослідницькі методики.

ФК9. Здатність ефективно використовувати професійно профільовані знання.

ФК10. Здатність використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

ФК11. Спроможність професійно виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультативні функції на національному та міжнародному ринку праці.

ФК12. Здатність виокремити найактуальніші питання й проблеми соціально-політичного характеру, що потребують вивчення.

ФК13. Фахова відповідальність за достовірність, коректність, надійність представленої інформації.

ФК14. Здатність працювати з писемними, візуальними, аудіозаписами та ін. видами джерел і базами даних у рамках політологічного аналізу.

ФК15. Здатність презентувати результати політологічних досліджень.

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (20 год.) та семінарських занять (20 год.), організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та комп'ютерних мережах (80 год.). Викладач використовуватиме проблемні та інтерактивні методи навчання, консультації.

Організація навчання

Тема	Кількість годин, відведених на:				
	Лекції	Семінарськ і заняття	Самостійну роботу	Індивідуальну роботу	
Змістовий модуль 1. Теорія міжнародних відносин в системі наукових дисциплін					
Тема 1. Наукові та методологічні основи теорії міжнародних відносин	1	2	6	Есе (8 год.)	
Тема 2. Понятійно-категорійна система теорії міжнародних відносин	1	-	6		
Тема 3. Сутність міжнародних відносин	1	2	6		
Тема 4. Учасники міжнародних відносин	1		6		
Змістовий модуль 2. Головні напрями теорії міжнародних відносин					
Тема 5. Особливості поляризації поглядів у теорії міжнародних відносин	2	12	6		
Тема 6. Класична теорія	2		6		
Тема 7. Біхевіоризм у теорії міжнародних відносин	2		6		
Тема 8. Детерміністичні теорії міжнародних відносин	2		6		
Змістовий модуль 3. Міжнародні відносини як процеси взаємодії суб'єктів і як процеси взаємодії інтересів суб'єктів					
Тема 9. Теорія міжнародних систем	2	2	6		
Тема 10. Теорія міжнародних конфліктів	2	2	6		
Тема 11. Теорія мирного співіснування та	2	-	6		

міжнародної співпраці				
Тема 12. Прогностика та моделювання як основа стратегії зовнішньої політики	2	-	6	
Усього годин	20	20	80	

Оцінка

Розподіл балів, що присвоюються студентам у заліковому кредиті

Модуль 1 (робота на лекціях та семінарах, поточне тестування)												есе	іспит	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				10	30	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

У модулі I оцінюються аудиторна і самостійна робота студента:

Робота на семінарах – 0-50 балів

Поточні тести – 0-10 балів

У модулі II оцінюються:

Есе – 0-10 балів.

Критерії роботи студентів:

Форм роботи	Вид роботи	Розподіл балів
Практичне заняття	Участь у роботі групи	0-1
	Участь у дискусії	0-3
	Головний доповідач/модератор питання	0-1
	Поточні тести	0-1
	РАЗОМ	0-5/6
Есе	Знання й розуміння теоретичного матеріалу	0-3
	Аналіз і оцінка інформації	0-3
	Побудова суджень	0-3
	Формулювання висновку	0-1
	РАЗОМ	0-10
Іспит	Студент/студентка вільно володіє визначеними програмою знаннями й на їх основі правильно і в достатній кількості добирає необхідні факти та аргументи; вміє довести свої висновки; відповідь чітка і завершена, мова добра	27-30
	Студент/студентка має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь, при доборі фактів та аргументів припускається незначних помилок; свої висновки доводить, але з окремими неточностями; мова добра	22,5-26,5
	Студент/студентка при підготовці відповіді демонструє фрагментарні знання й уміння, порушує логіку викладу фактичного матеріалу та аргументації суджень; висновки не доводить; мова спрощена	18-22
	Студент/студентка не володіє необхідними для аналізу проблеми знаннями та вміннями	0-17,5
	РАЗОМ	0-30

ТЕМИ ЕСЕ

1. Поняття теорії у міжнародно-політичній науці.

2. Структурні елементи теорії міжнародних відносин.
3. Головні категорії з курсу «Теорія міжнародних відносин».
4. Генеза теорії міжнародних відносин.
5. «Канонічні» парадигми в теорії міжнародних відносин.
6. Реалістична традиція у теорії міжнародних відносин.
7. Геополітичний аналіз міжнародних відносин.
8. Німецька школа геополітики: загальна характеристика.
9. Англосаксонська школа геополітики: загальна характеристика.
10. Лібералістична традиція у теорії міжнародних відносин.
11. Марксистська традиція у теорії міжнародних відносин.
12. Внесок модерністів у міжнародно-політичну науку.
13. Проблема «великих дискусій» в теорії міжнародних відносин.
14. Перша «велика дискусія» в теорії міжнародних відносин.
15. Друга «велика дискусія» в теорії міжнародних відносин.
16. Третя «велика дискусія» в теорії міжнародних відносин.
17. Основні положення дискусії між неореалізмом та неолібералізмом.
18. Постпозитивізм в теорії міжнародних відносин.
19. Французька школа міжнародно-політичної теорії.
20. Американська школа міжнародно-політичної теорії.
21. Німецька школа міжнародно-політичної теорії.
22. Російська школа міжнародно-політичної теорії.
23. Вітчизняна школа міжнародно-політичної теорії.
24. Системний підхід до аналізу міжнародних відносин.
25. Цивілізаційний підхід до вивчення міжнародних відносин.
26. Поняття міжнародного співробітництва.
27. Поняття інтеграції у міжнародно-політичній науці.
28. Поняття міжнародного конфлікту.
29. Підходи до вивчення міжнародних конфліктів.
30. Поняття безпеки у міжнародно-політичній науці.
31. Концепції безпеки.
32. Поняття «міжнародне середовище».
33. Поняття глобалізації у міжнародно-політичній теорії.
34. Співвідношення права і моралі у міжнародних відносинах.
35. Учасники міжнародних відносин.
36. Соціальні основи міжнародного порядку.
37. Перспективи розвитку нового міжнародного порядку.
38. З.Бжезінський/ Г.Кісінджер/Р.Арон/Ф.Фукуяма/С.Хантингтон про природу сучасних міжнародних відносин (на прикладі рекомендованих праць).

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Поняття міжнародних відносин та особливості його наукового трактування.
2. Види та типи міжнародних відносин.
3. Форми міжнародних відносин.
4. Учасники міжнародних відносин.
5. Класичний напрям теорії міжнародних відносин, його витоки та особливості.
6. Ідеалізм та його основні концепції. Ідеї І.Канта, як теоретична основа ідеалізму. Специфіка ідеалістичної парадигми.

7. Реалізм та його основні концепції. Ідеї Н.Макіавеллі, як теоретична основа реалізму.
8. Специфіка неореалізму та його основні концепції.
9. Методологічні принципи біхевіоризму та його принципові відмінності від класичних теорій.
10. Визначальна гіпотеза детермінізму та її принципова відмінність від інших парадигм.
11. Географічний детермінізм. Геополітика та геостратегія. Теоретичні та методологічні зв'язки геополітики з реалізмом.
12. Расові теорії.
13. Соціально-класові теорії Леніна та Троцького. Марксистська інтерпретація міжнародних відносин.
14. Поняття "міжнародна система". Елементи міжнародної системи. Підсистеми учасників та відносин, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість.
15. Ієрархія міжнародних систем. Могутність як визначальний критерій.
16. Типологія міжнародних систем.
17. Поняття міжнародного співробітництва.
18. Типологія міжнародного співробітництва.
19. Поняття міжнародного конфлікту.
20. Структура міжнародного конфлікту.
21. Етапи міжнародного конфлікту.
22. Типологія міжнародних конфліктів.
23. Механізми врегулювання міжнародних конфліктів.
24. Поняття безпеки у міжнародно-політичній науці. Концепції безпеки.

Література

Підручники та навчальні посібники

1. Камінський А. Основи міжнародних відносин / А. Камінський. – Л.: ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – 238 с.
2. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин: підруч. / М. З. Мальський, М. М. Мацях; МОНУ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, ф-т міжнарод. відносин. – 4-те вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2011. – 406 с.
3. Мицик Л.М. Теорія міжнародних відносин. Навчально-методичний посібник – Ніжин: Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2019 - 51 с.
4. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика: навч.посіб. / М.П. Требін, Л.М. Герасіна, В.Л. Погрібна та ін. - Х.: Право, 2016. - 540 с.
5. Теория международных отношений: Хрестоматия / сост. П. А. Цыганков. – М.: Гардарики, 2002. – 400 с.
6. Троян С.С. Вступ до теорії міжнародних відносин: Навч. посібник. – К., 2000.
7. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навч. посіб. / В. Ф. Цимбалістий. – 3-тє вид., доповн. та виправл. – Л.: Новий світ, 2007. – 360 с.
- 8.. Шепелєв М. А. Теорія міжнародних відносин: підруч. / М. А. Шепелєв. – К.: Вища шк., 2004. – 622с.

Спеціальна література

1. Андрущенко С. В. Україна в сучасному геополітичному середовищі: моногр. / С. В. Андрущенко. – К.: Логос, 2005. – 286 с.
2. Арон Р. Мир і війна між націями / Р. Арон: пер. з фр. – К.: МП Юніверс, 2000. – 688 с.
3. Асиметрія міжнародних відносин / за ред. Г. М. Перепелиці, О. М. Субтельного. – К.: Вид. Дім «Стилос», 2005. – 555с.
4. Бжезінський З. Україна у геостратегічному контексті / З. Бжезінський. – К.: ВД «Києво-Могилян. Акад.», 2006. – 102 с.

5. Богатуров А. Д. Очерки теории и методологии политического анализа международных отношений /А. Д. Богатуров, Н. А. Косолапов, М. А. Хрусталеv. – М.: НОФМО, 2002. – 380 с.
6. Гайдуков Л. Ф. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): підруч. / Л. Ф. Гайдуков, В. Г.Кремень, Л. В. Губерський. – К.: Либідь, 2001. – 624 с
7. Глобальная экономика / под ред. Е. Н. Камышанченко, Ю. Л. Растопчиной. – Белгород: ИПК НИУ «БелГУ», 2011. – 416 с.
8. Дорошко М. С. Геополітичне середовище та геополітична орієнтація країн СНД: навч. посіб. / М.С. Дорошко, Н.В. Шпакова. – К.: Центр учбової л-ри, 2011. – 204 с.
9. Класики політичної думки: від Платона до М.Вебера: пер. з нім.. – К.: Тандем, 2002.
10. Коппель О.А. Міжнародні системи. Світова політика / О. А. Коппель, О. С. Пархомчук. – К.: ФАДА, ЛТД, 2001. – 224с.
11. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ століття. – К.: Школяр, 1999.
12. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
13. Міжнародні відносини і євроатлантична інтеграція України / за заг. ред. Л. С. Голопатюка. – К.: Оствіта України, 2005. – 404 с
14. Політична енциклопедія / редкол. : Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – К.: Парламентське видво, 2011. – 808 с.
15. Проблеми модернізації політичних систем сучасності: моногр. / М. І. Панов (кер. авт. кол.), Л.М. Герасіна, О.Г. Данильян та ін., за заг. ред. Л.М. Герасіної, О.Г. Данильяна. – Х.: Право, 2008. – 320 с.
16. Седляр Ю.О. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: навчальний посібник / Ю.О.Седляр. - Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. П.Могили, 2010. - 272 с.
17. Хонин В. Н. Теория международных отношений. Часть общая. – К.: Академ-Пресс, 2005 – 456 с.
18. Brown Ch. Understanding International Relations. N.Y., 2001.
19. Goldstein J. International Relations. N.Y., 2001.
20. Handbook of International Relations. London, 2002.
21. Rourke J. International Politics on the World Stage. /Ed. McGraw-Hill/Dushkin, 2001.

Інформаційні ресурси

Журнал Міжнародні процеси - <http://www.intertrends.ru>
 Політичні дослідження. Полис - <http://www.politstudies.ru>
 American Journal of Political Science - <http://www.ajps.org>
 American Political Science Review - <http://www.ssc.msu.edu/~apsr>
 Annual Review of Political Science - <http://www.annualreviews.org>
 British Journal of Political Science - <http://www.cup.org/journals>
 Canadian Foreign Policy Journal - <http://www.carleton.ca/npsia/cfpj.html>

Політика курсу

Відвідування та / або участь є важливим компонентом курсу для студентів. Оцінка за роботу студента на семінарських заняттях (робота в групах, участь у дискусії, індивідуальні тести) є вагомою складовою підсумкового балу за курс.

Запізнення. Запізнення на заняття є небажаними, оскільки порушують ритм роботи групи та знижують результативність навчальної діяльності. Несвоєчасна (після 1 грудня) подача есе виключає його оцінку та зарахування до підсумкового балу з курсу.

Апеляція. Процедура апеляції студентом поточних та підсумкової оцінки з курсу передбачена Положенням про організацію освітнього процесу в Університеті.
http://www.ndu.edu.ua/storage/2017/polozennia_pro_org_osv_proz.pdf

Перескладання іспиту з курсу регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в Університеті. http://www.ndu.edu.ua/storage/2017/polozennia_pro_org_osv_proz.pdf

Академічна доброчесність та плагіат. Плагіат та списування є грубими порушеннями принципу академічної доброчесності і є неприпустимими в процесі вивчення курсу. http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/polozennia_pro_akademichny_dobrochesnist.pdf. Списування під час виконання тестів та підготовки відповіді на екзаменаційний білет призводитиме до анулювання їх результату. Есе, текст або частина тексту якого є результатом плагіату, не зараховуватиметься. При виконанні спільних завдань на семінарських заняттях, потрібно вказувати внесок кожного учасника.

Мобільні пристрої на занятті використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і дотримуватися Правил внутрішнього трудового розпорядку (<http://surl.li/acvdy>) університету, а також принципів і правил поведінки, визначених у Етичному кодексі НДУ ім. М. Гоголя (<http://surl.li/vzng>).

Вітається **активність здобувача** із планування освітнього процесу та участь у формальній та неформальній освіті.